

7. MEZINÁRODNÍ LIDSKOPRÁVNÍ ROZHODNUTÍ V PARLAMENTNÍCH DEBATÁCH

Jan Wintr – Jan Chmel⁴⁰⁶

7.1 Úvod

V této kapitole se zabýváme vlivem rozhodnutí mezinárodních lidskoprávních těles, zvláště judikatury Evropského soudu pro lidská práva, na činnost Parlamentu České republiky.⁴⁰⁷ Parlament je klíčovým orgánem demokratického státu, jako nejpočetnější přímo volený orgán je zastupitelským sborem lidu. Podle Ústavy mu náleží zákonodárná moc.⁴⁰⁸ V obou těchto funkcích se Parlament zabývá rozhodnutími mezinárodních orgánů o lidských právech.⁴⁰⁹ Při zákonodárné činnosti je to zcela nezbytné. Podle § 86 odst. 3 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, musí být k návrhu zákona přiložena důvodová zpráva, obsahující též zhodnocení souladu návrhu zákona s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy a s ústavním pořádkem České republiky.⁴¹⁰ Ústavní soud přitom považuje mezinárodní smlouvy o lidských právech za součást ústavního pořádku.⁴¹¹ Především rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva je třeba chápat jako interpretaci jedné z takových mezinárodních smluv, Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.⁴¹²

⁴⁰⁶ Mgr. Jan Chmel, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, e-mail: janchmel@gmail.com; Doc. JUDr. PhDr. Jan Wintr, Ph.D., Právnická fakulta Univerzity Karlovy, e-mail: wintr@prf.cuni.cz. Text vznikl s podporou projektu GAČR č. 17-02033S, Ústavní a procedurální rámec legislativního procesu a parlamentní kultury.

⁴⁰⁷ Z dosavadní literatury srov. Kysela, Jan. „Úmluva a český zákonodárce“. In Bobek, Michal et al. *Dvacet let Evropské úmluvy v České republice a na Slovensku*, s. 139–148. Praha: C. H. Beck, 2013.

⁴⁰⁸ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

⁴⁰⁹ K funkcím parlamentu srov. aktuálně Morlok, Martin et al. *Parlamentsrecht*. Baden-Baden: Nomos, 2016, s. 143–186 a 204–278, nebo v českém prostředí Kysela, Jan. „Parlamentsy a jejich funkce v 21. století: uvedení do tématu“. In Kysela, Jan (ed.). *Parlamentsy a jejich funkce v 21. století*, s. 117–134. Praha: Eurolex Bohemia, 2006.

⁴¹⁰ Požadavek dále rozvádí dosud neúčinný (k 31. červenci 2017) zákon č. 222/2016 Sb., o Sbirce zákonů a mezinárodních smluv, v § 20.

⁴¹¹ Srov. náleží Pl. ÚS 36/01 ze dne 18. února 2003.

⁴¹² K judikatuře ESLP srov. zejm. komentář Bobek, Michal et al. *Evropská úmluva o lidských právech: Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012.

Parlamentní debata nad návrhem zákona se tedy zabývá i touto otázkou a rozhodnutími mezinárodních orgánů o lidských právech se argumentuje. Funkce Parlamentu se ale nevyčerpává jen přijímáním zákonů. Parlament jako zastupitelský sbor lidu je povolán vést zásadní debaty o klíčových politických problémech, o hodnocení vládní politiky atd. Tato debata se může vést nad návrhem zákona, ale i při projednávání jiných bodů, například při interpelacích poslanců na členy vlády. Mezinárodní lidskoprávní rozhodnutí kupříkladu mohou vyústit k doporučení, aby byla připravena novela některého zákona.

Tento text se zaměřuje výhradně na rozpravy v plénu Poslanecké sněmovny a Senátu, nikoliv však už na samotný obsah projednávaných předloh či na posuzování návrhů zákonů ve výborech. Jde nám o analýzu situací, kdy je argumentace mezinárodním lidskoprávním rozhodnutím považována daným poslancem, senátorem či členem vlády za natolik významnou, že ji učiní součástí diskursu na nejvýznamnější tribuně demokratického státu, v plenárním sále zastupitelského sboru.

Vycházeli jsme z analýzy všech dohledaných sněmovních a senátních debat zmiňujících jednotlivá lidskoprávní tělesa, a to ESLP, Benátskou komisi, Výbor pro sociální práva při Radě Evropy, Radu pro lidská práva OSN, Úřad Vysokého komisaře OSN pro lidská práva, Výbor OSN pro lidská práva (resp. bývalá Komise OSN pro lidská práva) a další lidskoprávní tělesa při OSN.⁴¹³ Výsledky byly nalezeny pomocí fulltextového vyhledávání ve stenoprotokolech z plenárních debat Poslanecké sněmovny a Senátu Parlamentu ČR.⁴¹⁴ Z výsledků vyhledaných pomocí klíčových slov jsme následně vybrali ty zmínky, které se věcně týkaly rozhodovací činnosti daného lidskoprávního tělesa, ať již minulé, probíhající či budoucí, případně i zcela hypotetické či potenciální. Vyloučili jsme tedy jednak zjevně irelevantní výsledky (například debaty, které sice zmiňovaly „Radu pro lidská práva“, odkazovaly však nikoliv na Radu pro lidská práva OSN, ale Radu vlády pro lidská práva) a dále zejména ty zmínky o lidskoprávních tělesech, které se týkaly projednávání mezinárodních smluv upravujících jejich rozhodování (například dodatků k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod)⁴¹⁵ a na ně přímo navázaných zákonů (například zákona č. 186/2011 Sb., o poskytování součinnosti pro účely řízení před

⁴¹³ Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, Výbor pro práva dítěte OSN, Výbor pro hospodářská sociální a kulturní práva OSN, Výbor pro odstranění rasové diskriminace OSN, Výbor pro odstranění diskriminace žen OSN, Výbor proti mučení OSN. Pro podrobný přehled mezinárodních lidskoprávních těles viz např. Alston, Philip – Goodman, Ryan. *International Human Rights: The Successor to International Human rights in Context: Law, Politics and Morals: Text and Materials*. Oxford: Oxford UP, 2013, s. 685–693.

⁴¹⁴ Autoři konkrétně dohledali a postupně prošli všechny sněmovní debaty, v nichž se vyskytovala klíčová slova „Evropský soud pro lidská práva“, „ESLP“ a „Štrasburský“, „Benátská komise“, „demokracie cestou práva“ a „demokracie prostřednictvím práva“, „Výbor pro sociální práva při Radě Evropy“ a „Výbor pro sociální práva Rady Evropy“, „Rada pro lidská práva“, „Rada Organizace spojených národů pro lidská práva“ a „Rada OSN pro lidská práva“. Pomocí obdobných klíčových slov (oficiální název + oficiální název s vložním slov „OSN“ a „Organizace spojených národů“) byly vyhledávány zmínky o ostatních lidskoprávních tělesech při OSN.

⁴¹⁵ K projednávání mezinárodních smluv o lidských právech v Parlamentu srov. Kysela, „Úmluva a český zákonodárce“, s. 140–142.

některými mezinárodními soudy a jinými mezinárodními kontrolními orgány). Dále jsme vynechali zmínky týkající se působení ČR v rámci těchto těles (např. izolovaná informace, že Česká republika na jednání některého tělesa vystoupila), zmínky o jiné než rozhodovací činnosti uvedených těles (například citace statistik Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky) a zmínky, kde se poslanci dotkli existence uvedeného tělesa zjevně jen zcela okrajově.

Mezi mezinárodními lidskoprávními tělesy, která poslanci a senátoři citují, zcela jednoznačně dominuje ESLP,⁴¹⁶ jenž byl poslanci od roku 1993 citován ve více než sto případech a v dalších desítkách případů byl citován též senátory. Většina tohoto textu proto bude podrobněji věnována právě roli odkazů na rozhodovací činnost ESLP v parlamentních debatách.

7.2 Obecně k odkazům na rozhodovací činnost ESLP

Lze konstatovat, že odkazy na ESLP v parlamentních debatách figurují jako relevantní a poměrně obvyklý argument. Z debat je viditelná – přinejmenším rétorická – snaha zabránit neúspěchům České republiky v řízeních před ESLP. Hlavní důvody explicitně zmiňované samotnými poslanci jsou dva: hrozba mezinárodní ostudy a hrozba finančních nákladů.⁴¹⁷ Aby tohoto cíle dosáhli, debatují poslanci jak minulá rozhodnutí ESLP, tak aktuálně probíhající řízení před ESLP, a dokonce i hypotetická rozhodnutí budoucí. Rozhodovací činnost ESLP díky tomu v parlamentních debatách plní tři částečně se překrývající funkce. Jednak zde figuruje jako (1) přímá incentiva pro přijetí určité právní úpravy, to je však poměrně výjimečné. Vedle toho ovšem názory ESLP fungují jako (2) obecný právní argument, kdy poslanci a senátoři odkazují na teze vyslovené ESLP, aby podpořili určitý právní názor. Nejčastěji však řečníci možný zásah ESLP vnímají jen jako (3) potenciální hrozbu, tedy jako jakýsi pomyslný „Damoklův meč“, a argumentují jím zcela obecně a hypoteticky, bez vazby na konkrétní teze ESLP, rozhodnutí

⁴¹⁶ Vyhledáváno pomocí klíčových slov „Evropský soud pro lidská práva“, „ESLP“ a „Štrasburský“.

⁴¹⁷ Takto oba důvody zmiňoval například poslanec Miroslav Kučera při interpelaci ministra spravedlnosti Karla Čermáka týkající se novelizace tzv. transformačního zákona v roce 2004: „Doufám, že i vy jste se už dočetli, že vláda začíná přistupovat na mimosoudní vyrovnávání dlouhodobých sporů a sporů, kdy skuteční vlastníci přišli o svůj majetek nebo nemohou se domoci svých práv. Jsou to žaloby a soudní podání u mezinárodního soudu ve Štrasburku. Takže si myslím, dámy a pánové, že i vy byste se měli smířit s novou realitou, že dalšímu vyvlastňování v tomto státě je nebo brzy bude konec. Tolik na okraj. Přestože se mi opravdu zdá – a já jsem to tady při projednávání té novely říkal – že bude nejlepším a nejkratším řešením pro oprávněné osoby podávání dalších a dalších stížností do Štrasburku, myslím si, že ruku v ruce s tím jdou obrovské negativní dopady pro naši republiku, a to jak v ostudě samotné, ve snižování kreditu České republiky, tak i v nemalých sankcích, které budeme muset podstoupit.“ Viz stenoprotokol schůze PSP, 13. května 2004, <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/031schuz/s031199.htm>.

či řízení. Podrobněji se k těmto funkcím odkazů na ESLP vrátíme o několik odstavců níže.

Bylo by chybou se na základě relativně častých citací ESLP domnívat, že velká část poslanců a senátorů jsou experti na judikaturu ESLP. Do debat totiž vnášejí odkazy na ESLP především někteří konkrétní řečníci, vesměs s právnickým vzděláním.⁴¹⁸ Mezi „přeborníky“ v tomto směru patří či patřili poslanci Vojtěch Filip a Stanislav Křeček, senátorka Eliška Wagnerová, poslanec a určitou dobu ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil a ministři spravedlnosti Pavel Rychetský a zejména pak Karel Čermák.

Na rozhodovací činnost ESLP členové Parlamentu odkazují ve spojení se širokou škálou rozličných témat. Po obsahové stránce však lze pozorovat několik tematických oblastí, v nichž hraje argumentace odkazy na ESLP podstatnější roli a v debatách se objevuje opakovaně. Těmi jsou zejména nepřiměřená délka soudních řízení, ochrana vlastnického práva a zákaz diskriminace. Argument odkazem na ESLP se dále objevil například i ve spojení s ochranou práva na soukromí a ochranou osobních údajů, práva na přístup k soudu, krizovými stavy, právy cizinců atd.

V parlamentních debatách tak odkazy na ESLP byly – plně v souladu s názvem i výstupy tohoto soudu – používány ve prospěch ochrany základních práv. Je ovšem namístě připustit, že v některých výjimečných případech lze mít o „lidskoprávním“ směřování argumentů podpořených odkazem na ESLP i určité pochybnosti. Příkladem může být teze, kterou si oblíbili poslanci zvolení za hnutí Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury, podle které je dle ESLP právo šaría neslučitelné s Úmluvou o ochraně lidských práv. Tato teze byla například argumentem pro návrh na rozšíření působnosti Veřejné ochránčyně práv na uplatňování práva šaría⁴¹⁹ a interpelaci poslance Radima Fialy na premiéra Bohuslava Sobotku z roku 2015, při níž se poslanec tázal následovně: „Vážený pane premiére, Evropský soud pro lidská práva rozhodl, že právo šaría je v rozporu s evropským pojetím demokracie a svobody. Jak vaše vláda bude reagovat na šíření této části radikálního islámu? Připravujete vymahatelnost tohoto nálezu ve vztahu k činnosti církví podle zákona o církvích? Doufám, vážený pane premiére, že vaše vyjádření nebude jen ve smyslu, že nebudeme v podstatě dělat nic, počkáme, až bude řídit islámská policie v ulicích. Děkuji“.⁴²⁰

Vidíme tedy, že argumentace judikaturou ESLP je používána v parlamentních debatách vskutku různorodě.

⁴¹⁸ Ke specifické roli právníků v parlamentu v britském kontextu srov. Horwath, David. „Lawyers in the House of Commons“. In Feldman, David (ed.). *Law in Politics, Politics in Law*, s. 41–64. Oxford: Hart Publishing, 2013.

⁴¹⁹ Takto opakovaně argumentovala poslankyně Jana Hnyková, viz stenoprotokoly ze schůze PSP, 11. března 2016, <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/042schuz/s042264.htm>; a 13. dubna 2016, <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/044schuz/s044075.htm>.

⁴²⁰ Viz stenoprotokol ze schůze PSP, 26. listopadu 2015, <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/036schuz/s036106.htm>.

7.3 Rozhodnutí ESLP a probíhající řízení jako incentiva

Rozsudky ESLP jsou pro Českou republiku závazné,⁴²¹ a proto je na místě očekávat, že konkrétní rozsudky budou v některých případech přímou motivací pro přijetí, změnu nebo zrušení určité právní úpravy. V parlamentních debatách, jakožto důležité součásti zákonodárného procesu, se však tato skutečnost projevuje spíše zřídka. Přesto v případě dvou témat rozsudky či běžící řízení před ESLP působily jako důležitý katalyzátor debat a zároveň incentiva pro samotnou legislativní činnost.⁴²² Těmito tématy jsou jednak průtahy v soudních řízeních a jednak deregulace nájemného.

7.3.1 Průtahy

ESLP opakovaně vytykal České republice, stejně jako řadě dalších zemí, porušení práva na spravedlivý proces nepřiměřenou délkou soudního řízení. Je tedy poměrně přirozené, že poslanci se opakovaně vraceli k otázce zefektivnění soudního procesu a zkrácení soudních řízení, a v debatách zmiňovali i judikaturu ESLP. Takto například v roce 2003 Pavel Rychetský při projednávání návrhu nového zákona o soudech a soudcích⁴²³ vysvětloval, že návrh zákona obsahuje nový institut opatření proti nečinnosti umožňující nadřízenému soudu na návrh účastníka řízení stanovit lhůtu k provedení určitého úkonu soudu. K podpoře navrhovaného institutu uvedl jako podstatný argument skutečnost, že „nejčastějším [předmětem řízení] nejen vůči České republice, ale i dalším členským zemím jsou stížnosti na nepřiměřenou délku soudního řízení. I Česká republika je v situaci, kdy zhruba ve čtyřech takových sporech byla odsouzena pro nepřiměřenou délku řízení a bylo jí uloženo zaplatit přiměřené zadostiučinění v podobě finanční újmy, morální škody, která vznikla z takového řízení. [...] V rámci těchto řízení kromě čtyř již odsuzujících rozsudků vůči České republice bylo přijato jako přijatelných dalších 49 stížností.“ Ve stejné debatě se na judikaturu ESLP odkazovali dále i poslanci Zdeněk Koudelka, Vlasta Parkanová a Hana Marvanová.⁴²⁴

⁴²¹ Čl. 46 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

⁴²² Je možné dohledat i další takové příklady, byť nikoliv četné, těm však nebude věnována pozornost. Patří mezi ně například senátní reakce na řízení ve věci *Kroutilíkovi a ostatní v. Česká republika* (ze dne 28. června 2011, stížnosti č. 14256/05; 15895/05; 40461/05; 11005/06; 13226/06; 46575/06 a 37054/07), týkající se vypořádání majetkových podílů v družstvech – viz stenoprotokol ze schůze Senátu, 25. srpna 2010, <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=do-c&value=56469>.

⁴²³ Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích).

⁴²⁴ Viz stenoprotokol ze schůze PSP, 26. února 2003, <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/010schuz/s010186.htm>.

Odkazy na judikaturu ESLP k průtahům se objevily i v řadě dalších případů. Odkazem na skutečnost, že ESLP vytýká českým soudům průtahy, argumentoval ministr spravedlnosti Otakar Motejl v debatě o návrhu novely trestního řádu v roce 2000, jejímž cílem bylo zefektivnění trestního řízení.⁴²⁵ V roce 2003 na uvedenou judikaturu ve své interpelaci na ministra spravedlnosti týkající se průtahů před českými soudy odkazovala také poslankyně Miroslava Němcová.⁴²⁶ V roce 2005 argumentoval v jedné ze senátních debat poslanec Jiří Pospíšil „neutěšenou situací“ v českém soudnictví, kterou dokládá také judikatura ESLP.⁴²⁷

V této souvislosti je nutné dodat, že výtky ESLP k délce řízení před českými soudy v některých případech zákonodárcům sloužily i jako vhodná munice pro obecnější kritiku české justice a výzvy k posílení odpovědnosti soudců. Například v roce 2003 si poslanec Bohuslav Záruba při své interpelaci na ministra spravedlnosti Karla Čermáka stěžoval na neschopnost českých soudů s tím, že jsou „v průtazích přeborníci“ a odkazoval také na statistiku, podle které „sto tři stížnosti na Českou republiku přijal od roku 1993 štrasburský tribunál, 73 stížností se posuzuje, 40 z nich se týká nepřiměřené délky soudních procesů, 11 případů skončilo pro Českou republiku nepříznivě i s finančním dopadem na republiku“ a dodal, že „tuto celou lapálii platíme všichni. Ptám se tedy, kdy se po nezávislosti soudců dostaví také jejich zodpovědnost. Česko prohrává u Evropského soudu pro lidská práva, prohrává arbitráže, a nic se neděje. Říká se, že kde není žalobce, není soudce. Pane ministře, najdete žalobce, nebo se jím stanete sám“?⁴²⁸ Důležité ovšem je, že ministr Karel Čermák ve své odpovědi nejen připustil možnost podávat kárné žaloby na soudce kvůli průtahům, ale zároveň zdůraznil, že průtahy v soudních řízeních nesmí být nakonec řešeny na úkor práva na spravedlivý proces: „Ve většině případů, ve kterých jsme před Evropským soudem pro lidská práva, jde o věci průtahů řízení. Druhou typickou situací před soudem pro lidská práva může být, že se tam státy ocitají proto, že v té věci nebyl proveden spravedlivý proces [...] Někdy provést spravedlivý proces ve smyslu dodržení všech procesních předpisů, poskytnutí příležitosti oběma stranám sporu, argumentovat, předvádět důkazy, je skutečně časově náročné. A v takovýchto věcech možná že existují dvě možnosti. Buď rozhodnout dobře a pomalu, a pak jsme tam pro zbytečné průtahy v řízení, nebo rozhodnout rychle a špatně, a pak jsme u soudu prostě kvůli tomu, že jsme neprovedli spravedlivý proces. Tak tohle bych zase já moc nechtěl způsobit v oblasti justice, že by sice každý rozhodl s velkým spěchem, ale rozhodnutí by bylo nekvalitní“.⁴²⁹

⁴²⁵ Viz stenoprotokol ze schůze PSP, 16. května 2000, <http://www.psp.cz/eknih/1998ps/stenprot/025schuz/s025025.htm>.

⁴²⁶ Viz stenoprotokol ze schůze PSP, 10. dubna 2003, <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/014schuz/s014087.htm>.

⁴²⁷ Viz stenoprotokol ze schůze Senátu, 5. ledna 2005, <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/html-hled?action=doc&value=29130>.

⁴²⁸ Viz například stenoprotokol ze schůze PSP, 16. října 2003, <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/022schuz/s022113.htm>.

⁴²⁹ *Ibid.*

7.3.2 Nájemné

Judikaturu ESLP poslanci debatovali také v rámci dlouhého a složitého procesu deregulace nájemného. V těchto debatách výrazně rezonovala zejména skutečnost, že čeští pronajímatelé bytů se proti deregulaci před ESLP brání, a že ESLP 22. února 2005 (a následně opakovaně 19. června 2006 ve velkém senátu) rozhodl v kauze *Hutten-Czapska v. Polsko*,⁴³⁰ která se týkala polské situace, v mnoha ohledech podobné té české. Již v březnu 2005 projednávala Poslanecká sněmovna bod označený jako „Informace předsedy vlády o postupu ve věci žaloby majitelů bytových domů proti České republice u Evropského soudu pro lidská práva“, v jehož rámci sdělil premiér Stanislav Gross poslancům, že ESLP rozhodl v řízení proti Polsku, že vláda rozhodnutí analyzuje a že česká situace se od polské v určitých ohledech odlišuje.⁴³¹ Poslanec Stanislav Křeček reagoval v uvedené debatě zamyšlením nad přílišnou šíří soudního přezkumu zákonodárných a exekutivních rozhodnutí a řečnickou otázkou: „Budeme muset všechna svá zamýšlená rozhodnutí předem konzultovat u evropských soudů, abychom se vyhnuli pozdějším žalobám a pozdějšímu přezkoumání s nepředvídatelnými následky? K čemu potom budou takové demokratické fenomény, jako jsou svobodné volby?“ Přesto se však poslanci i nadále podrobně a opakovaně věnovali „polskému“ rozhodnutí ESLP a otázce rizika neúspěchu ČR v řízení týkajícím se přímo jí. Na riziko prohry ČR v řízení před ESLP upozornili ještě v téže březnové debatě poslanci Tomáš Kvapil a Pavel Hojda a Poslanecká sněmovna usnesením vyzvala vládu k předložení písemné zprávy o svých krocích ve sporu ČR s majiteli domů.

Rozhodnutí ESLP ve věci *Hutten-Czapska v. Polsko* se následně poslanci velmi podrobně věnovali také v debatě v srpnu 2005 při projednávání návrhu novely občanského zákoníku týkající se deregulace nájemného.⁴³² V ní mj. poslankyně Zdeňka Horníková po podrobném srovnání české a polské situace upozorňovala, že výsledek řízení proti České republice může být stejný jako výsledek řízení proti Polsku, a poslanec Tomáš Vrbík varoval, že na základě žalob proti České republice hrozí ČR na mezinárodním poli „nejen pořádná ostuda, ale i možné finanční sankce“. Otázku rozhodnutí ESLP a rizika neúspěchu ČR v této debatě řešili i poslanci František Beneš, Tomáš Kvapil a Stanislav Křeček a ministr pro místní rozvoj Radko Martínek. Motiv strachu z prohry ve sporu s pronajímateli bytů před ESLP a z toho plynoucích finančních nákladů se pak opakoval v řadě dalších debat o deregulaci nájemného, například při projednávání zákona o jednostranném zvyšování nájemného z bytu,⁴³³

⁴³⁰ Stížnost č. 35014/97, ze dne 19. června 2006.

⁴³¹ Viz stenoprotokol ze schůze PSP, 29. března 2005, <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/042schuz/s042130.htm>.

⁴³² Viz stenoprotokol ze schůze PSP, 17. srpna 2005, <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/046schuz/s046030.htm>.

⁴³³ Viz stenoprotokol ze schůze PSP, 9. prosince 2005, <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/051schuz/s051413.htm>; a stenoprotokol ze schůze PSP, 20. prosince 2005, <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/051schuz/s051593.htm>.

při interpelacích poslance Miroslava Opálky na ministra pro místní rozvoj Petra Gandaloviče v říjnu 2006 týkající se obhajoby ČR v řízení s pronajímateli bytů před ESLP⁴³⁴ a v únoru 2007 týkající se výše nájemného v bytech⁴³⁵ či při projednávání návrhu novely zákona o jednostranném zvyšování nájemného z bytu a občanského zákoníku v roce 2009.⁴³⁶ Velkou pozornost této otázce při projednávání deregulace nájemného věnoval i Senát.⁴³⁷

V současnosti již je zřejmé, že postupně došlo k deregulaci trhu s nájemním bydlením, nicméně pozornost, kterou poslanci věnovali názoru ESLP na otázku regulace nájemného, nedokázala zcela zabránit neúspěchu ČR v řízení *R & L, s. r. o. a ostatní v. Česká republika*, týkajícím se této otázky.⁴³⁸

7.4 Rozhodnutí ESLP jako obecný právní argument

Součástí debaty v Poslanecké sněmovně i Senátu jsou také ústavněprávní úvahy.⁴³⁹ Parlament sice má obecnou pravomoc přijímat zákony k jakékoli problematice, jeho volnost legislativní činnosti je limitována ústavním pořádkem, evropským právem a v neposlední řadě pak i mezinárodními závazky včetně závazků lidskoprávních.⁴⁴⁰ Z tohoto důvodu je parlamentní debata mimo jiné debatou právní: poslanci zkrátka musí zvažovat, jaká legislativa je právně přípustná.⁴⁴¹ V takové právně zaměřené parlamentní debatě poslanci a senátoři citují i teze vyslovené v minulosti ESLP, a to buď aby zabránili vzniku rozporu vnitrostátní praxe s judikaturou ESLP, nebo aby poukázali na rozpor již existující. V situacích, kdy názory ESLP fungují jako obecný právní argument, se tak ze sněmovních debat zdá, že slouží především jako korektiv, jehož pomocí poslanci poukazují na potenciální problematičnost určité

⁴³⁴ Viz stenoprotokol ze schůze PSP, 26. října 2006, <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/006schuz/s006109.htm>.

⁴³⁵ Viz stenoprotokol ze schůze PSP, 1. února 2007, <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/011schuz/s011054.htm>.

⁴³⁶ Viz stenoprotokol ze schůze PSP, 18. března 2009, <http://www.psp.cz/eknih/2006ps/stenprot/052schuz/s052051.htm>.

⁴³⁷ Viz zejména stenoprotokol ze schůze Senátu, 1. února 2006, <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/ps-senat/htmlhled?action=doc&value=36185>.

⁴³⁸ Viz rozsudek ESLP, stížnosti č. 37926/05, 25784/09, 36002/09, 44410/09 a 65546/09, ze dne 3. července 2014.

⁴³⁹ Srov. Lajoie, Andrée et al. „Legislatures as Constitutional Interpretation: Another Dialogue“. In Bauman, Richard W. – Kahana Tsvi (eds.). *The Least Examined Branch: The Role of Legislatures in the Constitutional State*, s. 385–395. New York: Cambridge UP, 2006.

⁴⁴⁰ Obecně k evropským parlamentům ve vztahu k ESLP srov. Donald, Alice – Leach, Philip. „The Role of Parliaments Following Judgements of the European Court of Human Rights“. In Hunt, Murray et al. *Parliaments and Human Rights: Redressing the Democratic Deficit*, s. 59–94. Oxford: Hart Publishing, 2015.

⁴⁴¹ K dvojímu diskursu, politickému a právnímu, v demokratickém právním státě srov. Wintr, Jan. *Česká parlamentní kultura*. Praha: Auditorium, 2010, s. 22–23.